

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 – г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация за специалност код **6210502** „Говедовъдство“ от професия код **621050** „Животновъд“ от професионално направление код **621** „Растениевъдство и животновъдство“.

21.1.2021 г.

X

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
Министър на образованието и науката
Signed by: Krasimir Georgiev Valchev

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ

НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

	Код по СППОО	Наименование
Професионално направление	621	РАСТЕНИЕВЪДСТВО И ЖИВОТНОВЪДСТВО
Професия	621050	ЖИВОТНОВЪД
Специалност	6210502	ГОВЕДОВЪДСТВО

Утвърдена със Заповед № РД 09-.....

София, 2021 г.

I. ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавния изпит за придобиване на **втора** степен на професионална квалификация по специалност код **6210502** „Говедовъдство“, професия код **621050** „Животновъд“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на втора степен по изучаваната професия „Животновъд“, специалност „Говедовъдство“.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от ЗПОО и чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Националната изпитна програма включва:

- за частта по теория на професията – осемнадесет изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема и указание за разработване на писмен тест по всяка изпитна тема;
- за частта по практика на професията - указание за съдържанието на индивидуалните задания;
- критериите за оценяване на резултатите от обучението;
- система за оценяване;
- препоръчителна литература.
- Приложения:
 - а. Примерен изпитен билет;
 - б. Примерно индивидуално задание;
 - в. Примерно указание за разработване на писмен тест.

Държавният изпит – част по теория на професията, се провежда като писмен изпит по една и съща изпитна тема за учениците и/или за обучаваните за дадено училище или обучаваща институция.

Училището/обучаващата институция въз основа на писмено заявено желание на обучаемите по чл. 3, ал. 11 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация може да

организира провеждането на държавния изпит – част по теория на професията като писмен тест.

С изпитната тема или изпитния тест се проверява задължителното за усвояване и контрол учебно съдържание на равнища „Знание“, „Разбиране“ и „Приложение“, като броят и равнището на всяка задача се определят към критериите за оценка за всяка изпитна тема.

При избран от училището/обучаващата институция вариант на провеждане на изпита с писмен тест въз основа на критериите за оценка към всяка изпитна тема се съставят тестовите задачи.

Всяка тестова задача задължително съдържа глагол (при възможност започва с глагол), изразяващ действието, което трябва да извърши обучаваният, и показващ равнището по таксономията на Блум, еталона на верния отговор и ключ за оценяване - пълния отговор за който се получават максимален брой точки съобразно равнището на задачата, определени в таблицата за критериите за оценка на всяка изпитна тема.

Към всеки тест се разработва:

1. Указание за работа, която включва:

- целта на теста - какви знания и умения се оценяват с него;
- представяне и описание на теста - брой задачи, типология (задачи със свободен отговор; задачи за допълване/съотнасяне; задачи с избран отговор) и начин на работа с тях;
- продължителност на работа с теста;
- начин на оценяване на резултатите от теста.

2. Методически указания за комисията по оценяване

Всеки член на комисията по оценяване получава тестовите задачи, еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

За оценката на писмена работа по изпитна тема комисията по оценяване на изпита – част по теория на професията, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

За оценката на писмения тест комисията използва еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

Чрез държавния изпит – част по практика на професията и специалността, се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните,

отговарящи на **втора** степен на професионална квалификация. Изпитът се провежда по индивидуални задания и критерии за оценяване, изготвени от комисията за провеждане и оценяване на изпита - част по практика на професията. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита.

III. ИЗПИТНИ ТЕМИ

Изпитна тема № 1: БИОЛОГИЧНИ И СТОПАНСКИ ОСОБЕНОСТИ НА ГОВЕДА

Произход и одомашняване на говедата. Биологични и стопански особености на говедата. Зоохигиенни изисквания към помещения за говеда. Профилактични мероприятия, провеждани в краевфермата. Методи и средства за осигуряване на хигиенна среда в помещенията за говеда. Стационарни средства и съоръжения за раздаване на фуражи за говеда.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 1</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Посочва произхода и обяснява начина на одомашняване на говедата.	16
2. Обяснява биологичните и стопанските особености на говедата.	18
3. Посочва зоохигиенните изисквания към помещения за говеда.	16
4. Посочва профилактичните мероприятия, които се провеждат във фермата и обяснява необходимостта от тях.	16
5. Описва методите и посочва средствата, необходими за осигуряване на хигиенна среда в помещенията за говеда.	16
6. Посочва стационарни средства и съоръжения за раздаване на фуражи за говеда и описва начина им на работа.	18
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 2: РАСТЕЖ, РАЗВИТИЕ И РАЗМНОЖАВАНЕ НА ГОВЕДАТА

Особености при растежа. Фактори. Индивидуално развитие на организмите (онтогенеза). Полова и стопанска зрелост при говедата. Последици от ранното заплождаване на юниците. Едногодишни бобови фуражни култури – характеристика, насоки на използване и значение. Мобилни средства и съоръжения за раздаване на фуражи за говеда.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 2</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Обяснява особеностите на растежа при говедата и посочва факторите, които влияят.	16
2. Обяснява индивидуалното развитие при говедата.	16
3. Посочва времето и описва признаците при настъпване на полова и стопанската зрелост при овцете. Посочва разликата между двете	18

зрелости.	
4. Посочва последиците от ранното заплождане на юниците и набелязва мерки за недопускането му.	16
5. Познава едногодишните бобови фуражни култури – прави характеристика, посочва насоките на използване и значението им.	18
6. Посочва мобилни средства и съоръжения за раздаване на фуражи за говеда и описва механизма на работа.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 3: ЕКСТЕРИОР, КОНСТИТУЦИЯ И КОНДИЦИЯ НА ГОВЕДА

Екстериор - определение и начини на преценяване. Особенности при различните продуктивни направления. Конституция – определение и конституционни типове. Кондиция – определение, видове и влияещи фактори. Многогодишни бобови фуражни култури – характеристика, насоки на използване и значение. Лемежни плугове основни и спомагателни органи.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален брой точки
1. Дава определение за екстериор и посочва начините на преценяване.	14
2. Посочва екстериорните особености на различните продуктивни направления говеда.	18
3. Дава определение за конституция и посочва особеностите на отделните конституционни типове при говедата.	18
4. Дава определение за кондиция, посочва видовете и обяснява влияещи фактори.	16
5. Посочва видовете многогодишните бобови фуражни култури, описва насоките на използване и значението им.	18
6. Описва основните и спомагателните органи на лемежните плугове.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 4: ПОРОДИ ГОВЕДА ЗА МЛЯКО

Породи говеда за мляко - представители, особености на породата. Млечната жлеза - анатомично устройство, форми. Млекообразуване и фактори, влияещи върху млечната продуктивност. Болести, причинени от грешки при доене – видове, предпоставки и мерки за отстраняване. Хранене на дойни животни. Машини за прибиране и транспортиране на груби фуражи от полето до фермата.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4	Максимален брой точки
1. Посочва породи говеда за мляко и обяснява особеностите на породата.	18
2. Описва анатомичното устройство на млечната жлеза и посочва	16

видовете форми. Обяснява значението на подходящата форма за доене.	
3. Обяснява процеса на млекообразуване и посочва факторите, които влияят на млечната продуктивност.	16
4. Познава болести, причинени от допуснати грешки при доене, посочва предпоставките и набелязва мерки за отстраняването им.	16
5. Обяснява особеностите на хранене при дойните крави, посочва подходящи фуражи.	18
6. Посочва машини за прибиране и транспортиране на груби фуражи от полето до фермата.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 5: ПОРОДИ ГОВЕДА ЗА МЕСО

Породи говеда за месо - представители, особености на породата. Фактори, определящи месната продуктивност. Хранене на животни за угояване. Болести, причинени от грешки в храненето. Хуманно отношение на животните при клане. Машини и съоръжения за раздаване на сочни фуражи.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки
1. Посочва породи говеда за месо и обяснява особеностите на породата.	18
2. Посочва и обяснява факторите, определящи месната продуктивност.	16
3. Обяснява особеностите на хранене при животни за угояване – посочва подходящи фуражи, описва начина на раздаването им.	18
4. Посочва болести, причинени от грешки в храненето, описва проявените признаци и набелязва мерки за отстраняването им.	16
5. Описва подхода, начина и средствата при клане на животните, гарантиращи запазване качеството на месото.	16
6. Посочва използваните машини и съоръжения за раздаване на сочни фуражи и обяснява механизма им на работа.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 6: ПОРОДИ ГОВЕДА ЗА КОМБИНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ

Породи говеда за комбинирано използване - представители, особености на породата. Органи на храносмилателната система, особености на храносмилане при преживни и непреживни животни. Акушеро-гинекологични болести. Аклиматизация и адаптация - фактори. Поддържане и използване на естествените ливади и пасища. Техника за почистване и изисквания за съхранение на тор в краевфермите.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки
1. Посочва породи говеда за комбинирано използване - представители, особености на породата.	18
2. Посочва органите на храносмилателната система, описва особеностите на храносмилането при преживни и непреживни животни.	18
3. Посочва акушеро-гинекологични болести и посочва признаците на проявление.	16
4. Дава определение на понятията аклиматизация и адаптация и посочва факторите, влияещи на аклиматизацията.	16
5. Посочва изискванията и средствата, необходими за поддържане и при използването на естествените ливади и пасища.	16
6. Посочва техниката за почистване и описва изискванията за съхранение на тор в кравефермите.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 7: МЕТОДИ НА РАЗВЪЖДАНЕ

Порода и породообразуване. Структура. Класификация. Методи на развъждане – чистопородно и кръстосване. Родствено съешаване (инбридинг). Култиватор за междуредова подготовка – устройство и действие.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7	Максимален брой точки
1. Дава определение за порода и посочва причините при породообразуването.	16
2. Посочва отделните градивни единици на породата и дефинира всяка. Описва класификацията, в зависимост от използвания критерий.	18
3. Обяснява чистопородното развъждане, като посочва основната цел. Дава определение за линия и фамилия.	16
4. Обяснява отделните методи на кръстосване.	18
5. Обяснява същността на родственото съешаване (инбридинг) и посочва положителните и отрицателните страни при прилагането му.	16
6. Описва устройството на култиватора за междуредова обработка и посочва начина на действие.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 8: ИЗБОР НА ГОВЕДА ЗА РАЗПЛОД

Отбор – теоретични основи, видове. Подбор – същност, видове. Бонитировка. Случен план. Зърнено-житни фуражи – видове, стопанско значение и съхранение.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки
1. Обяснява същността на отбора, посочва целта и условията за успешно провеждане.	16
2. Описва видовете отбор.	18
3. Обяснява същността на подбора и разглежда видовете.	18
4. Дава определение за случен план, посочва целта и набелязва мероприятия за провеждане преди съставянето му.	16
5. Дава определение за бонитировка и посочва показателите, по които се провежда.	16
6. Посочва зърнено-житни фуражи, изхранвани на селскостопанските животни, обяснява стопанско им значение и начина на съхранение.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 9: ТЕХНИКА НА РАЗМНОЖАВАНЕ НА ГОВЕДА

Полова и стопанска зрелост при говеда. Полов цикъл. Признаци на разгоненост. Бременност и раждане. Аборт. Безплодие и борбата срещу него.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален брой точки
1. Дава определение за полова и стопанската зрелост и посочва времето и признаците при настъпването им.	16
2. Обяснява същността на половия цикъл и посочва стадията през които протича.	18
3. Посочва признаците на разгоненост при кравите и определяне на благоприятния момент на осеменяване.	16
4. Обяснява физиологичното състояние – бременност, посочва признаците и продължителността.	16
5. Описва признаците за настъпване на раждането и посочва грижите по време и след раждане за майката и новороденото.	16
6. Дефинира аборта, посочва и обяснява видовете. Дефинира безплодието, посочва причините и набелязва мерки за борба с него.	18
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 10: ХРАНЕНЕ И ОТГЛЕЖДАНЕ НА КРАВИ ЗА МЛЯКО

Хранене на бременни крави – особености, фуражи, режим на хранене. Хранене на лактиращи крави - особености, фуражи, режим на хранене. Отглеждане на крави от различни физиологични групи – начин, особености. Заболявания на млечната жлеза. Машины и съоръжения за обработка и раздаване на зърнени фуражи.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки
1. Обяснява особеностите и режима на хранене, посочва подходящи фуражи по вид и количество на бременни крави.	18
2. Обяснява особеностите и режима на хранене, посочва подходящи фуражи по вид и количество на лактиращи крави.	18
3. Посочва начина на отглеждане на сухостойни крави и обяснява особеностите.	16
4. Посочва начина на отглеждане на дойни крави и обяснява особеностите.	16
5. Посочва признаците при заболявания на млечната жлеза, описва причините и набелязва мерки за недопускането им..	16
6. Посочва машини и съоръжения за обработка на зърнени фуражи и описва механизма им на работа.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 11: ХРАНЕНЕ И ОТГЛЕЖДАНЕ НА КРАВИ ЗА МЕСО

Хранене на бременни крави – особености, фуражи, режим на хранене. Хранене на лактиращи крави - особености, фуражи, режим на хранене. Отглеждане на крави от различни физиологични групи – начин, особености. Болести на храносмилателната система. Машины и съоръжения за обработка и раздаване на сочни фуражите.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1. Обяснява особеностите и режима на хранене, посочва подходящи фуражи по вид и количество на бременни крави.	18
2. Обяснява особеностите и режима на хранене, посочва подходящи фуражи по вид и количество на лактиращи крави.	18
3. Посочва начина на отглеждане на сухостойни крави и обяснява особеностите.	16
4. Посочва начина на отглеждане на дойни крави и обяснява особеностите.	16
5. Посочва болести на храносмилателната система, назовава причините и проявените признаци.	16
6. Посочва използваните машини и съоръжения за обработка и раздаване на сочни фуражи.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 12: ХРАНЕНЕ И ОТГЛЕЖДАНЕ НА ТЕЛЕТА И ЮНИЦИ ЗА РАЗПЛОД

Хранене на телета през млечния период. Хранене на подрастващи телета и юници за разплод. Отглеждане на телета през млечния период. Отглеждане на подрастващи телета и юници за разплод. Болести, причинени от грешки в храненето. Съоръжения за поене на животни.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Максимален брой точки
1. Обяснява особеностите и режима на хранене на телета през млечния период. Посочва значението на коластрата за новороденото.	18
2. Обяснява особеностите и режима на хранене, посочва подходящи фуражи по вид и количество, изхранвани на телета и юници за разплод.	18
3. Посочва начините и продължителността на отглеждане на телета през млечния период и обяснява особеностите.	16
4. Посочва начините и продължителността на отглеждане на подрастващи телета и юници. Обяснява особеностите.	16
5. Посочва болести, причинени от грешки в храненето и обяснява последиците от тях.	16
6. Посочва използвани съоръжения за поене на телета и крави и описва начина им на работа.	16
	100

Изпитна тема № 13: ХРАНЕНЕ И ОТГЛЕЖДАНЕ НА БИЦИ

Хранене на бици – особености, видове фуражи, режим на хранене. Отглеждане на бици. Хигиенни изисквания при получаване и съхраняване на семенен материал и при осеменяване на крави. Осеменяване на крави – начини, предимства и недостатъци. Гостоприемници и биологична връзка между паразити и гостоприемници. Вентилационни и отоплителни системи в животновъдството.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Обяснява особеностите и режима на хранене на бици, посочва подходящи по вид и количество фуражи при различна степен на използване.	18
2. Описва начините на отглеждане и посочва особеностите.	18
3. Посочва хигиенните изисквания при получаване и съхраняване на семенен материал и при осеменяване на крави.	16
4. Описва начините (естествено и изкуствено) на осеменяване на крави и посочва предимствата и недостатъците.	16

5. Дефинира понятията гостоприемник – паразит и обяснява биологичната връзка между тях.	16
6. Посочва видове вентилационни и отоплителни системи в животновъдството и описва механизма на действие.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 14: УГОЯВАНЕ НА ГОВЕДА

Угояване на отбити телета – тип на угояване, видове фуражи, условия на отглеждане.

Угояване на бракувани крави – особености, видове фуражи. Зоохигиенни изисквания към помещенията за говеда. Болести на обмяната на веществата. Едногодишни бобови фуражни култури – характеристика и значение. Машини и съоръжения за обработка и раздаване на концентрирани фуражи.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14	Максимален брой точки
1. Описва двата типа угояване (екстензивен и интензивен) на отбити телета. Посочва видовете фуражи и описва условията на отглеждане.	18
2. Обяснява особеностите и режима при угояване на бракувани крави и посочва подходящи фуражи и начина им на изхранване.	18
3. Посочва зоохигиенните изисквания към помещенията за говеда.	16
4. Посочва болести на обмяната на веществата и описва основните признаци на проявление.	16
5. Посочва едногодишни бобови фуражни култури, описва характерните особености и значението им при изхранване на селскостопанските животни.	16
6. Посочва машини и съоръжения за обработка и раздаване на концентрирани фуражи и обяснява начина на действие.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 15: ПРОДУКТИВНОСТ НА ГОВЕДА

Видове продуктивност – особености, Фактори, влияещи върху млечната продуктивност. Фактори, влияещи върху местната продуктивност и плодовитост. Фуражни смески от едногодишни култури – видове и особености. Профилактични мероприятия по време на експлоатация на говедовъдните ферми. Съоръжения за почистване на тора.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15	Максимален брой точки
1. Посочва видовете продуктивност и описва особеностите при всяка.	20
2. Посочва и обяснява факторите, влияещи върху млечната	16

продуктивност.	
3. Посочва и обяснява факторите, влияещи върху месната продуктивност и плодовитостта при говедата.	16
4. Посочва видовете фуражни смеси от едногодишни култури и пояснява значението им при ползването им.	16
5. Посочва профилактични мероприятия по време на експлоатация на говедовъдните ферми и обяснява значението им.	16
6. Посочва видове съоръжения за почистване на тора и описва начина на действие.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 16: ДОЕНЕ НА КРАВИ

Млечната жлеза - форма, устройство, растеж и развитие. Организация при доенето и фактори за нормалното му протичане. Начини и системи на доене. Първична обработка на млякото. Доилен агрегат - устройство, действие и поддръжка. Почистване и дезинфекция на доилните инсталации.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16	Максимален брой точки
1. Посочва формата, описва устройство и особеностите при растежа и развитието на млечната жлеза.	18
2. Описва организацията, необходима при доенето и изброява факторите, определящи нормалното му протичане.	16
3. Описва начините и посочва системи на доене.	16
4. Посочва дейности, обхващащи първичната обработката на млякото и обяснява необходимостта от последователност и прецизност на извършването им.	16
5. Описва устройство, начина на действие и обяснява поддръжката на доилния агрегат.	18
6. Посочва начина и режима на почистване и дезинфекция на доилните инсталации. Изброява основни консумативи на използване.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 17: ЗООХИГИЕННИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ОТГЛЕЖДАНЕ НА ГОВЕДА

Зоохигиенни изисквания при изграждане на кравеферми – избор на мястото и материалите за построяване. Изисквания към параметрите на микроклимата в помещенията. Осигуряване на хигиенна среда в помещенията и поддръжане на хигиена на тялото на животните. Изисквания за съхранение на оборския тор във фермата и пропускателен режим за хора и

транспортни средства. Фактори на външната среда за възникване и развитие на болестите.
Съоръжения за почистване на тора – видове и начин на действие.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17	Максимален брой точки
1. Описва зоохигиенните изисквания при изграждане на кравеферми – избор на мястото и посочва основните материалите за построяване.	18
2. Посочва изискванията към параметрите на микроклимата в помещенията и значението им при поддържане.	16
3. Посочва изискванията за осигуряване на хигиенна среда в помещенията, начина и средствата за поддържане на хигиена на тялото на животните.	18
4. Посочва изискванията за съхранение на оборския тор във фермата и пропускателен режим за хора и транспортни средства.	16
5. Посочва и обяснява значението на факторите на външната среда за възникване и развитие на болестите.	16
6. Посочва съоръжения за почистване на тора и описва начина на действие.	16
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 18: ПАСИЩНО ОТГЛЕЖДАНЕ НА ГОВЕДА.

Правила за здравословни и безопасни условия на труд в говедовъдството и мерки за опазване на околната среда. Подготовка на пасището - почистване, монтиране на електропастир, поилки, хранилки и други помощни средства. Подготовка на животните за паша. Изисквания при пасищното отглеждане на животните – парцелиране на терена, спазване на дневния режим при паша на говедата. Фуражни смеси от многогодишни култури – видове и особености. Отравяния при селскостопанските животни.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18	Максимален брой точки
1. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд в говедовъдството и посочва мерки за опазване на околната среда.	16
2. Посочва мероприятията по подготовка на пасището - почистване, обезопасяване, монтиране на електропастир, поилки, хранилки и други помощни средства.	18
3. Описва дейности по подготовката на животните за паша.	16
4. Описва изисквания при пасищното отглеждане на животните – парцелиране на терена, спазване на дневния режим при паша на говедата.	16
5. Посочва видовете фуражните смеси от многогодишни култури, описва особеностите и значението им за преживните животни.	16
6. Посочва причинители на отравяния при селскостопанските	18

животни, описва признаците на проявление и набелязва мерки за предотвратяване.	
Общ брой точки:	100

IV. УКАЗАНИЯ ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ ЗАДАНИЯ

Индивидуалното задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване трите имена на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, крайния срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита част по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно индивидуално практическо задание № 1:

Доене на крави

1. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на индивидуалното задание:

- Подготвя доилната инсталация
- Подготвя кравата (вимето) за доене
- Проверява първите струйки мляко
- Поставя доилния апарат
- Проследява процеса доене
- Снема апарата от вимето
- Дезинфекцира млечните папили
- Извършва първична обработка на издоеното мляко
- Почиства инвентара

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по

критериите, определени в таблицата. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя.

Пример:

Критерии и показатели за оценяване	Максимален брой точки	Тежест
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда		да/не
1.1. Избира и използва правилно лични предпазни средства 1.2. Правилно и по безопасен начин използва предметите и средствата на труда 1.3. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за съвременна реакция Забележка: Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).		
2. Ефективна организация на работното място		5
2.1. Подреденост на инструменти, пособия и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията	2	
2.2. Целесъобразна употреба на материалите	2	
2.3. Работа с равномерен темп за определено време	1	
3. Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията		5
3.1. Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица	3	
3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства)	2	
4. Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание		20
4.1. Преценява типа и вида на необходимите материали, детайли и инструменти според изпитното задание	10	
4.2. Правилно подбира количеството и качеството на необходимите материали, детайли и инструменти	10	
5. Спазване на технологичната последователност на операциите според практическото изпитно задание		20
5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите	10	
5.2. Спазва технологичната последователност на операциите в процеса на работа	10	

6. Качество на изпълнението на индивидуалното практическо задание		50
<i>6.1. Всяка завършена операция съответства на изискванията на съответната технология</i>	20	
<i>6.2. Крайното изделие съответства на зададените технически параметри</i>	20	
<i>6.3. Изпълнява задачата в поставения срок</i>	10	
	Общ брой точки:	100

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация по специалността код **6210502** „Говедовъгство“, професия код **621050** „Животновъд“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията - максимално 100 точки;
- част по практика на професията - максимално 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение - 40 процента частта по теория на професията и 60 процента частта по практика на професията от общия брой точки.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява, както следва:

Окончателната оценка в брой точки е равна на $0,4 \times$ получения брой точки от частта по теория на професията + $0,6 \times$ получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки \times 0,06.

Окончателната оценката от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател слаб;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател среден;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател добър;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател много добър;

д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател отличен.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Андреев, А., и колектив. Отглеждане на селскостопански животни, Дионис, София, 1993.
2. Андреев, А., и колектив. Животновъдство, Дионис, София, 1993.
3. Величков, В., и колектив. Частно животновъдство, Земиздат, София, 1987.
4. Кайтазов. Г., Диваров, И., Ганчовски, И. Общо животновъдство, Земиздат, София, 1988.
5. Тодоров, Н. Приложно хранене на селскостопанските животни, ИФО Дизайн, 2016.
6. Спасов, М. Справочник по животновъдство, Земиздат, София, 1999.
7. Тодоров, Н. Норми за хранене и хранителни стойности на фуражите за говеда и биволи, София, 1997
8. Захариев, З. Отглеждане на крави и биволици, Земиздат, София, 1999.
9. Тодоров, Н. Препоръки за хуманно отношение към животните, МЗХ, 2005
10. Павлов, Д. Ръководство за упражнение по фуражно производство, Земиздат, София, 1999
11. Тодоров, Н., Приложно хранене на стопанските животни, ИФО Дизайн ЕООД, 2016
12. Наръчник „Как да се произвежда сурово краве мляко“ МЗХ и БАБХ

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Нели Шаркова – ПГСС „Земя“, гр. Провадия
2. Пенка Канова – ПГСС „Ангел Кънчев“, гр. Русе

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА,
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професия код 621050 „Животновъд“
специалност код 6210502 „Говедовъдство“**

Изпитен билет №.....

Изпитна тема:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
(изписва се точното наименование на темата с кратко описание на учебното съдържание)

Описание на дидактическите материали:

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ - ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА,**

**ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професия код 621050 „Животновъд“

специалност код 6210502 „Говедовъдство“

Индивидуално практическо задание №

На ученика/обучавания

(трите имена на ученика/обучавания)

отклас/курс, начална дата на изпита: начален час:

крайна дата на изпита: час на приключване на изпита:

1. Да се

(вписва се темата на практическото задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

.....
.....
.....
.....

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН:

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

в) Примерно указание за разработване на писмен тест

- **примерно указание за работа за учениците/курсистите и примерни тестови задачи с еталон за оценяване и ключ на верните отговори**

Указание за работа

Уважаеми ученици/курсисти,

Вие получавате тест, който съдържа ... задачи с различна трудност с максимален брой точки – 100. За всеки Ваш отговор ще получите определен брой точки, показан в долния десен ъгъл след всяка задача.

Целта на теста е да се установи равнището на усвоените от Вас знания и умения, задължителни за усвояване и контрол за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професия „Животновъд“, специалност „Говедовъдство“.

Отбелязването на верния според Вас отговор при задачите с избран отговор е чрез знак \times , а за другите типове задачи начина на отговор е описан в задачата.

При отбелязване на отговор, който искате да промените, оградете в кръгче грешното отбелязване и се подпишете пред него.

Някои задачи изискват не само познаване на учебното съдържание, но и логическо мислене, затова четете внимателно условията на задачите преди да посочите някой отговор.

Не отделяйте много време на въпрос, който Ви се струва труден, върнете се на него по-късно, ако Ви остане време.

Тестът е с продължителност астрономически часа.

ЖЕЛАЕМ ВИ УСПЕХ !

- **разработване на тест**

Броят и равнището на тестовите задачи по всеки критерий се определят съобразно равнището, на което трябва да бъде усвоено съответното учебно съдържание, като общият брой задачи по всеки критерий трябва да носи максималния брой точки.

1. Таксономия на Блум – равнища и примерни глаголи

Равнище	Характеристика	Глаголи
I. Знание 0 - 2 точки	Възпроизвеждане и разпознаване на информация за понятия, факти, дефиниции	Дефинира, описва, посочва, изброява, очертава, възпроизвежда, формулира, схематизира
II. Разбиране 0 - 4 точки	Извличане на съществен смисъл от изучаваната материя. Интерпретация и трансформиране на информацията с цел	Преобразува, различава, обяснява, обобщава, преразказва, решава, дава

	нейното структуриране.	пример за..., сравнява
III. Приложение 0 - 6 точки	Пренос на нови знания и умения при решаване на проблемна или аварийна ситуация. Способност за използване на усвоената информация и формираните умения	Изчислява, демонстрира, открива, модифицира, разработва, свързва, доказва

2. Примерна матрица на писмен тест по изпитна тема №

Разработва се от комисията за подготовка и оценяване на изпита - част по теория на професията, като към таблицата за критерии за оценка по всяка тема се разписват графи 3, 4 и 5.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален Брой точки	Брой тестови задачи по равнища		
		I	II	III
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Посочва произхода и обяснява начина на одомашняване на говедата.	16	3	1	1
2. Обяснява биологичните и стопанските особености на говедата.	18	1	1	2
3. Посочва зоохигиенните изисквания към помещения за говеда.	16	3	1	1
4. Посочва профилактичните мероприятия, които се провеждат във фермата и обяснява необходимостта от тях.	16	1	2	1
5. Описва методите и посочва средствата, необходими за осигуряване на хигиенна среда в помещенията за говеда.	16	1	2	1
6. Посочва стационарни средства и съоръжения за раздаване на фуражи за говеда и описва начина им на работа.	18	2	2	1
Общ брой задачи:		11	9	7
Общ брой точки:	100	22	36	42
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:				
• 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“				

7. Препоръчителни тестови въпроси и задачи според типа на отговора:

- **1-ва група: въпроси и задачи със свободен отговор;**
- Въпроси и задачи за свободно съчинение;

- Въпроси и задачи за тълкуване;
 - **2-ра група: въпроси и задачи за допълване (с полуоткрит отговор);**
- Въпроси и задачи за допълване на дума, или фраза или елемент от чертеж/схема;
- Въпроси и задачи за заместване;
 - **3-та група: въпроси и задачи с изборен отговор**
- Задачи с един или повече верни отговори;
- Въпроси за избор между вярно и грешно

8. Примерни тестови задачи

а. Примерна тестова задача от равнище „Знание“

Посочете количеството концентриран фураж, необходимо на 1 литър получено мляко от крава:

- а) от 1 кг. до 2 кг.
- б) 0,250 кг. до 0,350 кг.
- в) 0,100 кг. до 0,150 кг.
- д) 0,050 кг. до 0,070 кг

<i>макс. 2 т.</i>

Еталон на верния отговор: б)

Ключ за оценяване:

- Отговор б) – 2 точки
- При посочени повече от един отговор – 0 точки
- Всички останали отговори – 0 точки

б. Примерна тестова задача от равнище „Разбиране“

Определете вярното твърдение:

- а) във фермата млякото се охлажда постепенно до 2 часа и се съхранява при температура от 4 до 6 градуса по целзий;
- б) във фермата млякото се охлажда рязко и се съхранява при температура от 6 до 8 градуса по целзий;
- в) във фермата млякото се охлажда постепенно до 2 часа и се съхранява от 0 до 2 градуса по целзий;

<i>макс. 4 т.</i>

Еталон на верния отговор: а)

Ключ за оценяване:

Отговор а) - 4 точки;

При посочени повече от един отговор - 0 точки т;

Всички останали отговори - 0 точки;

с. Примерна тестова задача от равнище „Приложение“:

Попълнете в таблицата възраст за настъпване на дадените показатели от възпроизводителната способност при говеда:

ПОКАЗАТЕЛИ	ЮНИЦИ И КРАВИ
1. Поява на първия еструс(възраст в месеци)	6-8 месеца
2. Продължителност на половия цикъл(в дни)	
3. Продължителност на еструса (в часове)	
4. Продължителност на овулацията (в часове)	
5. Осемняване , часове след първите признаци на разгоненост	
6. Продължителност на бременността (в дни)	
7. Продължителност на сервиз (в дни)	

Еталон на верния отговор и ключ за оценяване:

ПОКАЗАТЕЛИ	ЮНИЦИ И КРАВИ
1. Поява на първия еструс(възраст в месеци)	6-8 месеца
2. Продължителност на половия цикъл(в дни)	18-24 дни
3. Продължителност на еструса (в часове)	18-20 часа
4. Продължителност на овулацията (в часове)	8 – 12 часа
5. Осемняване , часове след първите признаци на разгоненост	10 – 12 часа
6. Продължителност на бременността (в дни)	275 – 290 дни
7. Продължителност на сервиз (в дни)	60 - -90 дни